

KPI PROJECT BASED LEARNING

วิถีผู้นำ...ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

... สถาบันพระปกเกล้ามุ่งพัฒนาผู้นำ
ให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
เราจึงพยายามดึงศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน
เพื่อส่งต่อสู่สังคมประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ...

Baan Maii EcoSphere นิเวศน์บ้านใหม่ (รู้+รัก+ลด+ไว้)

นักศึกษาจากลุ่มนทง
หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย รุ่นที่ 13
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า

11
2567

Baan Mai EcoSphere นิเวศน์บ้านใหม่ (รู้+รัก+ลด+ไร่)

คณะผู้จัดทำโครงการ

นักศึกษาภาคอุดมศึกษา

หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย รุ่นที่ 13
 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า

อาจารย์ที่ปรึกษา

ดร.กวิสวดี บุรกุล

สถาบันพระปกเกล้า โดยวิทยาลัยการเมืองการปกครอง จัดการศึกษาอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย รุ่นที่ 13 (ปนป.13) และกำหนดให้มีการจัดทำโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติในธีม (theme) พลเมืองเปลี่ยนเมือง (Civic Lap) ด้วยมุ่งหวังว่านักศึกษาในหลักสูตรจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนพื้นที่ และการเมืองภาคพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ที่มา

ตำบลบ้านใหม่เป็นหนึ่งใน 12 ตำบลของอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก่อตั้งโดยชาวไทยเชื้อสายมอญ มีชื่อว่า “บ้านใหม่วันม” เนื่องจากเดิมชาวบ้านทุกครัวเรือนทำนาและนิยมเลี้ยงวัวเพื่อช่วยในกิจกรรมทำนา ปัจจุบันพื้นที่ตำบลได้กลายเป็นจุดศูนย์รวมและพื้นที่กลางในการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น ตลาดร้อยปีหลวงปู่ทวด ตลาดชุมชนส้มไก่ หรือแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชุมชนต่าง ๆ การเติบโตทางเศรษฐกิจจากนโยบายการบริหารงานของผู้นำในพื้นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชุมชน อาทิ จากพื้นที่เป็นเกษตรกรรมแบบครัวเรือนเป็นหลักมาสู่การปรับตัวเป็นเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ควบคู่กับการค้าและการให้บริการ ทำให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่เศรษฐกิจขึ้น ซึ่งมาพร้อมกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

จากการลงสำรวจพื้นที่ของกลุ่มนศ. ปนป. 13 ภายใต้โครงการ Civic Lab ผ่านการจัดทำ Public Forum, การทำ Workshop เพื่อเก็บข้อมูลและความต้องการจากชุมชน, การทำแผนที่เดินดินเพื่อสำรวจกายภาพของพื้นที่ร่วมกับชุมชน

และการทำแผนผังความคิดพลเมืองเปลี่ยนเมือง เพื่อให้เข้าใจถึงข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของชาวบ้านในชุมชนพบว่า ผู้นำชุมชนและชาวบ้านให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและมลภาวะอย่างมาก อันเนื่องมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดในพื้นที่ ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนร่วมกันระหว่างชาวบ้านในชุมชนบ้านใหม่ มหาราช นักศึกษา ปนป.13 กลุ่มนศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาและยกระดับกระบวนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ตำบลบ้านใหม่

วัตถุประสงค์

1. เสริมสร้างความเป็นพลเมืองเปลี่ยนเมือง โดยการขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือในการดูแลพื้นที่ชุมชน ด้วยการรักษาสีเขียวและร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านนิเวศน์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่
2. ยกระดับพื้นที่ตำบลบ้านใหม่โดยเฉพาะแหล่งชุมชนให้เป็นพื้นที่ต้นแบบ (Prototype Model) ในด้านการวางแผนด้านการรักษานิเวศน์สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ
3. สร้างจิตสำนึก ความตระหนักรู้ และการให้ความร่วมมือในการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนแก่ชุมชน
4. สร้างองค์ความรู้และความเข้าใจในการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมที่ดีและถูกต้องแก่ชุมชน ผ่านการอบรมทางด้านทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติจริง
5. ชุมชนบ้านใหม่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมมากขึ้น ผ่านการขับเคลื่อนของคนในชุมชน

วิธีการดำเนินการของโครงการ

1) จัดทำกิจกรรม Public Forum, การทำ Workshop เพื่อเก็บข้อมูลและความต้องการจากชุมชน โดยมีการทำแผนที่เดินดินเพื่อสำรวจกายภาพของพื้นที่ร่วมกับชุมชน และการทำแผนผังความคิดพลเมืองเปลี่ยนเมือง เพื่อให้เข้าใจถึงข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของชาวบ้านในชุมชน

2) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพและปัญหาที่แท้จริง นำมาสู่การออกแบบโครงการ

3) สร้างโมเดลต้นแบบ (Prototype Model) ของโครงการ Baan Maii EcoSphere นิเวศน์บ้านใหม่ (รู้+รักษ์+ลด+ไว้) โดยได้รับความเห็นชอบจากชุมชน ซึ่งกำหนดให้มีการขับเคลื่อนโครงการผ่านผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนอย่างเป็นระบบ

4) ผลักดันให้มีการประกาศตั้งคณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมโครงการ “Baan Maii Ecosphere นิเวศน์บ้านใหม่ (รู้+รักษ์+ลด+ไว้) เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนโครงการและประสานงานกับผู้นำชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดให้ตัวแทนในแต่ละชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน

5) ประสานความร่วมมือกับองค์กรและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษจากภายนอก เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องแก่ชุมชนและเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากบริษัท N15 Technology และบริษัท Recycle Day ซึ่งเป็นบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษอย่างยั่งยืน

6) จัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อให้ความรู้แก่ชาวบ้าน เช่น การคัดแยกขยะ การเพิ่มจุดรับขยะ หรือการเพิ่มกิจกรรมการทำความสะอาดชุมชนโดยชาวบ้านในชุมชนให้สม่ำเสมอ โดยในช่วงแรกมีการกำหนดพื้นที่ทดลอง (Sandbox Area) ขึ้นบริเวณพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ มหาราช เพื่อทดลองการดำเนินการและประเมินผล มีตัวแทนจากบริษัทที่เชี่ยวชาญมาสนับสนุนกิจกรรมในฐานะพี่เลี้ยง และกลุ่มนักศึกษาเข้าร่วมทำกิจกรรมและให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่อง จนสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

7) ผลักดันให้เกิดการจัดทำธรรมนูญ Baan Maii EcoSphere ซึ่งเกิดจากการรวบรวมความต้องการของชุมชนผ่านการทำแผนผังความคิดพลเมืองเปลี่ยนเมือง การประชุมตักผลึกร่วมกับชาวบ้านและได้รับความเห็นชอบจากผู้นำชุมชน จนมีการจัดทำและประกาศใช้ “ธรรมนูญ Baan Maii EcoSphere นิเวศน์บ้านใหม่”

8) วางระบบการติดตามและประเมินโครงการอย่างเหมาะสม เป็นระบบและสม่ำเสมอ โดยมีคณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมฯ เป็นผู้ดำเนินการมีการจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกเดือน เพื่อรายงานผลการดำเนินกิจกรรม รวบรวมปัญหา และแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

ผลการดำเนินโครงการ ที่เป็นรูปธรรม

1

มีการจัดทำโครงการ Baan Maii Eco-Sphere นิเวศน์บ้านใหม่ (รัฐ+รักษ์+ลด+ไว้) ในพื้นที่บ้านใหม่อย่างเป็นทางการ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมฯ รวมถึงการประกาศใช้ธรรมนูญ Baan Maii EcoSphere นิเวศน์บ้านใหม่ (รัฐ+รักษ์+ลด+ไว้) ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่

2

ชาวบ้านในชุมชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้ชุมชนน่าอยู่มากขึ้น

3

ภายในชุมชนยังคงมีการติดตามและประเมินผลอย่างเหมาะสม เป็นระบบและสม่ำเสมอ โดยมีคณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมฯ ซึ่งเป็นตัวแทนจากชุมชนต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการ ทำหน้าที่ตรวจสอบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ และนำมาสู่การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

จากการจัดทำโครงการ สู่การสร้างควมยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

จากการนำความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตร การทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มนักศึกษาและชุมชน การประสานงานสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริงในพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนเกิดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น กลุ่มนักศึกษาพบว่า หากจะนำไปขยายผลในพื้นที่อื่น ๆ นั้น สิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาและให้ความสำคัญ ได้แก่

1. การสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมรวมถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ควรได้รับการยอมรับจากผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาาร่วมกัน
2. การสร้างความเข้าใจ การกำหนดเป้าหมายเดียวกัน และร่วมดำเนินการในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. การขับเคลื่อนชุมชนด้วยการให้ความสำคัญกับการปลูกจิตสำนึกและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการตระหนักในด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและสร้างควมยั่งยืนในชุมชน ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอาจจะไม่เห็นผลในเวลาอันสั้น ดังนั้น จึงต้องอาศัยเวลาให้กับชุมชนเพื่อให้เกิดการปรับตัวทางพฤติกรรมในช่วงแรก

4. การจัดการอบรมเพื่อให้ชุมชนมีองค์ความรู้ที่ถูกต้อง มีความสำคัญอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้เกิดควมยั่งยืนในการดำเนินการ จึงต้องให้ชุมชนได้มีความรู้ที่เท่าทันกับสถานการณ์ปัญหา เกิดองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการขับเคลื่อนโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญ ดังนั้น ระหว่างการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ จึงต้องสื่อสารกัน อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทุกคน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจใน “เนื้อหา” ที่เพียงพอและตรงกัน
6. การติดตามประเมินโครงการที่เหมาะสม เป็นระบบ และสม่ำเสมอก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และสามารถนำปัญหาต่าง ๆ เข้าสู่กระบวนการในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

